

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2020

4651-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.

2. Губська О. А. До проблеми дотримання прав неповнолітніх при обранні щодо них запобіжних заходів. *Правничий вісник Університету «Крок»*. 2014. Вип. 20. С. 165–173.

3. Король В. В. Засада гласності та її обмеження в кримінальному судочинстві: автореф. ... дис. канд. юрид. наук: 12.00.09. К., 2002. 19 с.

4. Коріняк О. М. Захист прав і свобод людини при застосуванні запобіжних заходів у кримінальному провадженні України: монографія / за заг. ред. Г.К. Кожевнікова. К.: Національна академія прокуратури України; Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2013. 196 с.

5. Пастушенко С. В. Застосування запобіжних заходів до неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого. *Актуальні питання кримінального процесу, криміналістики та судової експертизи*: матер. міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 24 листоп. 2017 р.): у 2 ч. Ч. 1. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2017. 396 с.

6. Щербакова Г. Особливості застосування запобіжних заходів у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2016. № 4 (12). С. 207–214.

КРИМІНАЛІСТИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО КЛАСИФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОБІГОМ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ

Бажул А. В.

Студентка III курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Думчиков М. О.

к. ю. н., асистент кафедри КПДС ННІ права

Сумського державного університету

Усе більшого попиту набувають наркотичні засоби та психотропні речовини, які з кожним днем стають об'єктами нових злочинів у сфері їх незаконного обігу збуту та виробництва. Дана проблема є глобальною, оскільки з кожним днем таких злочинів більшає. Це в свою чергу спричиняє соціальну загрозу та небезпеку національній безпеці та суверенітету будь-якої держави. Україна не є виключенням, оскільки сфера обігу наркотичних засобів останнім часом активно набирає обертів.

Кримінальним кодексом України передбачено 16 видів злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Тож засади криміналістичної класифікації злочинів необхідні для повного розуміння загальних положень та теоретичних засад поняття криміналістичної методики. Саме дана

класифікація цих видів злочинів дасть можливість вибудувати нові методики у розслідуванні різних видів злочинів, зокрема й у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

Криміналістична класифікація злочинів є однією з окремих наукових теорій у криміналістиці, теоретичним фундаментальним положенням криміналістичної методики розслідування та має бути використана під час розробки методичних рекомендацій, що дозволить виявити й дослідити особливості відповідної класифікаційної групи та створити методику певного рівня [2, с. 119].

Криміналістична класифікація злочинів розуміється як їх диференціація або систематизація за криміналістично значущими підставами, що сприяє формуванню криміналістичних характеристик злочинів і розробленню окремих криміналістичних методик [3, с. 324].

Криміналістична класифікація злочинів має теоретичне значення для їх розпізнавання, дає можливість виділити категорії (види) злочинів для їх диференціації у криміналістичні методики, виділення їх в окрему систему для подальшого розвитку та удосконалення. Щодо практичного значення такої класифікації, то воно полягає у розробці подальшого підґрунтя для нових наукових розробок і рекомендацій для застосування під час слідчих заходів у ході розслідування цих категорій злочинів.

А. В. Іщенко, наприклад, розглядаючи проблеми криміналістичної класифікації злочинів, визначив, що вона може бути проведена за певними ознаками злочинів, а саме: відповідно до інститутів кримінального законодавства; залежно від суб'єкта їх вчинення; залежно від потерпілого (його вік, стать, стан здоров'я, місце проживання); залежно від способів вчинення злочинів; залежно від сфери їх вчинення (побут, дозвілля, виробництво, наука, культура, спорт тощо), залежно від місця вчинення злочину [4, с. 359].

Досліджуючи положення Кримінального кодексу України можна виділити наступну класифікацію злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів: 1) злочини, у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст. ст. 305–307, 309–311, 318–320 КК України); 2) злочини, у сфері незаконного заволодіння наркотичними засобами, психотропними речовинами, їх аналогами та прекурсорами (ст. ст. 308, 312, 313 КК України); 3) злочини, у сфері незаконного вживанням таких засобів (ст. ст. 314, 315–317 КК України) [1].

Утім криміналістична класифікація цих злочинів виділяє чотири основні групи злочинів у даній сфері (обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів), ними є: 1) злочини з приводу незаконного вживанням наркотичних засобів,

психотропних речовин або їх аналогів (ст. ст. 314–317 КК України); 2) злочини, у сфері розкраданням наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів та прекурсорів, обладнання, призначеного для їх виготовлення (ст. ст. 308, 312, 313 КК України); 3) злочини, у сфері з незаконним виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, пересилання, контрабанди, збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів та прекурсорів (ст. ст. 305, 307, 309–311, 320 КК України); 4) злочини, у сфері забезпеченням незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів (ст. ст. 306, 318, 319 КК України).

Влучний розподіл на криміналістичні підходи надає В.В. Тіщенко, який виділяє основні з них: 1) базові злочини (на що спрямований злочин, його кінцева мета); 2) допоміжні (сприяння успішному досягненню мети різними способами та засобами); 3) споріднені (мають спільні риси базових злочинів, утім мають свої особливості); 4) побічні (зазвичай вчиняються з базовими через зовнішні чи то інші чинники); 5) нетипові (не мають нічого спільного з основним напрямком злочинного діяння, утім можуть виникати поряд із базовими) [2, с. 260].

Така криміналістична класифікація є найбільш точною для розподілу злочинів виходячи з умислу, мети та функцій у будь-якій зі сфер життя. Не є виключенням і конструювання криміналістичної класифікації злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів за видами.

Розпочнемо з базових злочинів, які є найбільш згадуваними за своєю спрямованістю. Тут враховуються мета протиправної діяльності, засоби її досягнення, і належність засобів для досягнення мети. До таких злочинів слід віднести: контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів (ст. 305 КК); незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 307 КК); посів або вирощування снодійного маку чи конопель (ст. 310 КК); незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів (ст. 311 КК) та ін.

Також об'єднуючим елементом базових злочинів є їх повторюваність через кілька злочинів, що об'єднані однією метою. Мають налагоджений механізм та технології для створення нелегальних схем. Зазвичай дані злочини характеризуються спільною картиною слідів злочинів. Вбачається за необхідне об'єднати їх з метою розробки єдиних рекомендацій (наприклад, методів дій спеціалістів під час їх участі у слідчих (розшукових) діях тощо).

Другою групою є споріднені злочини, вони ж допоміжні, бо є засобом та важливою

умовою у підготовці, вчиненні злочину та приховання або маскування його слідів, такими є: використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодійних речовин або отруйних чи сильнодійних лікарських засобів (ст. 306 КК); викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 308 КК); незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин (ст. 319 КК); та ін. [1].

Їх спільним елементом є засоби вчинення злочину. Тобто методи, необхідні для досягнення цілей злочинної діяльності. Характеризуються різноманітністю підходів в зв'язності від складності злочину.

Третім видом є споріднені злочини, які характеризуються схожістю ознак з базовими, утім мають свої криміналістичні особливості. Наприклад: незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 314 КК); схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів (ст. 315 КК); незаконне публічне вживання наркотичних засобів (ст. 316 КК).

Така криміналістична класифікація дає змогу розподілити злочини за низкою критеріїв для полегшення їх вивчення залежно від спрямованості злочину, його мети, а також способів його вчинення, що може слугувати основою для розробки тактичних комплексних заходів із проведення слідчих дій чи розкриття таких злочинів.

У подальшому таку криміналістичну класифікацію злочинної діяльності у сфері обігу наркотиків доцільно проводити за криміналістичними критеріями, так як така класифікація дасть можливість виокремлення важливих елементів, характерних лише певній групі злочинів, а також відпрацювання можливих версій, що висувуються, для перешкоджання чи припинення діяльності у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин.

З огляду на специфіку протиправних діянь, що вчиняються у сфері обігу наркотиків, для побудови криміналістичної класифікації злочинів, які її становлять, використовуватимуться підстави, котрі пов'язані з технологією злочинної діяльності. Такими підставами є предмет злочину, обстановка, елементи діяльності з підготовки, скоєння та приховування злочину, особи злочинця.

Таким чином, резюмуючи викладене, слід відзначити, що криміналістична класифікація злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів побудована на підставі значущих у криміналістичному сенсі загальних ознак механізму такої злочинної діяльності.

Розроблена криміналістична класифікація досліджуваних злочинів сприятиме вдосконаленню теоретичних і практичних рекомендацій щодо виявлення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Тіщенко В. В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів: монографія. Одеса: Фенікс, 2007. 119 с.
3. Шепітько В. Ю. Криміналістика: підручник. Київ : Вид. Дім «ІнЮре», 2010. 324 с.
4. Іщенко А. В. Методологічні проблеми криміналістичних наукових досліджень. Київ: Нац. акад. внут. справ України, 2003. 359 с.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕОСОБИСТЕ ГОЛОСУВАННЯ НАРОДНИМИ ДЕПУТАТАМИ УКРАЇНИ НА ПЛЕНАРНИХ ЗАСІДАННЯХ

Верещак Я. В.

*Студентка III курсу ННІ права
Сумського державного університету
Науковий керівник: Думчиков М. О.
к. ю. н., асистент кафедри КПДС ННІ права
Сумського державного університету*

У сучасній Україні закони, прийняті в незаконний спосіб, – це, насамперед, загроза для процесу демократизації суспільства, в основі якого стоїть принцип верховенство права, адже процедура легітимізації влади та документу визначається бездоганністю механізму їх формування [1].

При цьому найпоширенішими випадками порушення законотворчої процедури є: а) неперсональне голосування (т. з. «кнопкодавство»); б) порушення ЗУ «Про регламент Верховної Ради України» в частині розгляду законопроекту в комітетах, врахування або відхилення правок, запропонованими суб'єктами законодавчої ініціативи; в) відсутність процесу публічного обговорення; г) голосування за один законопроект три і більше рази підряд [1].

Відповідно до ч. 3 ст. 84 Конституції України, голосування на засіданнях Верховної Ради України здійснюється народним депутатом України особисто [2].

Однак, протягом останніх років у роботі Верховної Ради України виробилася стійка, ганебна практика голосування народними депутатами України за інших відсутніх у сесійній залі народних депутатів, використовуючи їх картки, що отримала більш